

Landskap: ÅNGERMANLAND *Upptecknat av:* J.A.E-n.
Härad: Nora tlg. *Adress:*
Socken: Nora *Berättat av:*
Uppteckningsår: 1920 *Född år* i

Uppteckningen rör

Spring gång och sittlekar

1-26

26 sid.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIVERSITETS FÖRKUNGSINNEVÄRSARKIV.
FOLKAMUSEUM.

Skrapt. av

efter

Ömärkningav:

i

Spring-gång-och sittlekar.

M:o 304 - 350

Blinkleken.

Flickorna eller pojkena sitta på stolar i två rader mot varandra. I det första fallet står pojkena bakom stolarna, med händerna på ryggen. En pojke är utan flicka, han skall nu genom att blin-ka få en annans få henne att komma till sig. Hon springer upp, men om hennes kavaljer hinner taga fast henne, så måste hon stanna, och den man ensamme få försöka på annat håll.

Mora socken. 300.
J.A.B.M. 1920.

LUNDs UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Blåsa papperet ur ringen.

Man ritar upp en ring på golvet, om två alnars diameter eller så. In i leken finns vid ligger ett papper mitt i ringen, och fastar detta med en fin tråd eller ett hårstrå på så sätt, att det ej märks av dem, som å skola blåsa bort det. In i sändor går sen fram till ringen för att blåsa bort papperet.

Nora socken.

303

Bränn bältum.

Deltagarna stå i ring och hålla varandra i hand. En springer utomkring ringen med en näsduk eller annan lämplig sak i handen, som han så obemärkt, som möjligt släpper ner på marken bakom en av de, som stå i ringen. Hinner nu utemannen runt tillbaka, innan den "märkte" fått syn på näsduken, så får denne ett kraftigt slag på baken och får taga upp näsduken och ge sig iväg, medan den andre ställer in sig på den förra platsen. Man sjunger under lekens

Nora socken. 304.
J.-A.-M. 1920.

Björnleken.

Man har en plats, dit björnen ej får komma. Det är björn och går och gömmer sig.

De andre går uti från sitt "Fred" och ropar:

Plocka, plocka bär, björn är inte hemme!

När de kommit ett bra stycke från sitt "Fred", rusar björnen fram från sitt gömställe och tar så många av bärplockarna,

hur kan, innan de hinner till sitt "Fred".

De han tagit ska nu hjälpa honom mäste

Gång han gömmer sig.

Nora socken. 301.

J.A.E.M. 1920.

Blindbock.

Man binder för ögonen på en av deltagarna, som då skall söka att taga fast en av de andra. Den, som han först får fatt på, blir sedan blindbock.

Nora socken.
Nora sekretari
J.A.E.M. 1920.

Bråsaledken.

En stöcker ena händerna mellan sina ben,
så långt bakom sig han kan. En annan tar
i denna hand och stöcker den andra bakom
sig. Nu sätter sig den förste, tills alla placeras
och springer runt rummet eller utför
broar, trappor o.d.. Ibland grick han finom
spisstolpen fast, eftersom brann på händer.

Nora socken. 205,
J.A.E.n. 1920.

Byte Herman.

Deltagarna sitta i ring kring golvet.

En är hemlös och får omhjälpning och frågar:

Byte, byte Herman? Svar: Gå till grann-
gårn! De andra söka att bekoma den hem-

lösas rygg! Byta platser med varandra.

Då gäller det för den hemlöse att ha
ögonen med sig och knipa en plats. Den
nye hemlöse börjar som den förra. För
att få bättre fart i leken, brukar ibland
alla stiga upp på en gång och byta.

Nora socken.
J.A.E.n. 1920. 206

Esika, tesika, lonton tonton, kutteri-
kaka, simone-maka, vesen stiller, räta-
tan, tätari pojs. / Råkneramsa vid
kura görma /

Säbra socken. 307.
1920 J.A.E-n.

Flytta spisen.

Alla, som ej kunnar leken, få gå ut. Så tar
man och värmes eldgaffeln i den ända, som
man brukar hålla i, så den blir het. Nu
kallas en man inn. Dörrvalten säger till
denne, att den, som står vid spisen, har lo-
vat flytta spisen till exempel en annan vira,
om han nu inte har gjort detta, så får
utemannen ta eldgaffeln och slå honom.
Det låter den tillslagde ej säga två gång-
er; utan tager vapnet, kan släppas genast.
Mora socken. 308.
J.A.E-n. 1920.

Försvara Gunman.

Män sitter på stolar i två rader mot varandra. Om pojkarne sitter, så skola flickorna stå balkon, med händerna på ryggen.

En flicka är utan kavaljer, hon skulle däropa mannet på en av de andras tre gånger. Minns hon det, innan han flicka sagt namnet e-n gång, så får hon honom, eljest får hon röpa på en annan.

Nora socken.
J.A.E.M. 1920.

(309)

Gifta dotter.

Deltagarna sitte i ring kring golvet.

En utses till "slirkeman". Denne går sen omkring till var och en av deltagarna och säger: Slirkeman, slirkeman, will ni följa dotter min till bröllops? Svar: Ja! Så säger slirkeman: Du får ge vad du vill på bröllopsbordet utom svart, vitt, å inte säga "ja" eller "nej". Den, som bryter mot detta, får ge pant. När slirkeman gör andrafonden, frågar han var och en, vad han gav.

Nora socken.
J.A.E.M. 1920.

310

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.
GÖTTA NYCKELN.

Main tar en nyckel och gömmer den
intill så att den skall kunna ses från
alla delar av rummet. Alla, utom den
som gömmer den, går ut. Sen den är gömd,
den skall ej omtala, var den är, utan
alla får söka igen den. Den, som först finner
funnit den, gömmer nästa gång.

Nora socken.

J.A.H-n. 1920. 31.

GÖTTA RING.

Deltagarna sitta i ring på stolar. En går
omkring och har en ring i handen. Under
det denne går omkring till alla och stop-
par ringen i deras hophalagna händer siger
han: Gömme, gömme ring, gön måtteli väl.

När ronden är fäkt, frågar han en i de del-
tagarna vem han ringen. Denne glissar då på
en. Gissar han rätt, så får den som hade
ringen gå och gömma, alfest får den som
har glissa på, bedja en annan glissa o.s.v..

Nora socken.

J.A.H-n. 1920. 32.

Hämmarsmedjan.

Deltagarna i ring på sitt stolar. En börjar sitta med ens krynkaven på sitt knä och säger: Jag smider, jag smider! Den andre frågar: Varmed? Svar: Med en hämaret! Den förr gör liksdant och vändar sig till sin granne o.s.v. laget runt. Så säger den förste, att han smider med två hämmare och slår då med båda hävorna. Sedan ökar han med en slägga-foten, så antrå foten, så ni med ett ståd-lyfter sig från stolen och slår ner igen, sist tillkommer pusten-runnen, man blå. Nöra socken. J.A.E-n. 1920.

3 / 3

Hermelinsleken.

Alla, som ej kunna leken, få gå ut. En i sänder får sedan komma in. De, som äro inne, härla honom nu i allt, han företar sig sig eller säger, tills han frågar: Varför härlar ni mej? Då får han taga plats bland de andra och härla den nästa.

Högsjö socken.
30ff.

LUNDs UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.
Hills tupper.

Alla deltagare knyta ett rep eller en rem omkring fotledemna, så fotterna kommer så nära varandra som möjligt. Man ställer upp sig vid en vägg, och sen kappas man om, vem som först kommer fram till andra väggen. Under tävlingen söker man skuffa omkull varandra efter bästa förmåga.

Nora socken. 315.

J.A.E.n. 1920.

Hälften inne och hälften ute.

Pojkarna äro i det ena rummet och flickorna i det andemä. En av flickorna ger de andra en var av pojkar-na. Nu skall en pojke i sänder gå in och bulta för den han troit vara sin. Hittar han rätt, så får han starta, ejest för han återvända och försöka på nytt, när alla de andra valt linea en sång var. Vid avskedet får han ett slag av en kvast, som dörrvälten har i sin hand.

Nora socken. 316.

J.A.E.n. 1920.

JUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Härma djur.

In säger, att alla deltagarna skola få ett djur var att härma, så går han omkring och viskar namnet till varje deltagare. På ett tecken av ledaren skrila alla härma sitt djurs lätte på samma gång. De komma då underfund med, att han givit alla samma djur.

Nora socken.
J.A.E.n. 1920. 3/8.

Hök och duva.

Man har ett "fred", där man samlas. Ina är hök och får och gömmer sig. De andra går ut från sitt fred och ropar: Duvarna, duvarna gå på hökens land. Vid lämpligt tillfälle "flyger" höken fram och tar så många duvor han kan. Dessa bli nu hökens ungar och hjälper honom sedan att taga de andra. Den som blir sist tagen får vara hök mästa gång.

Nora socken.
J.A.E.n. 1920. 3/8.

LUNDs UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

Jag fattige lappnian, som bor uti lapp-
land, mellan berg och stenar foder jag
mina renar. / Sång /

En började och sjöng, sågak fort den
förste sagt "Jag" och kommer till
"Fattige", så börjar en annan med "Jag"
så fortsättes till man sjunger alla
ordet på en gång. Det mäste sålunda
vara lika många deltagare, som det är
ord i strofen.

Nora socken.
J.A.E-n. 1920. 312.

Jakob, var är du?

Man bildar ring. Inuti ringen befinner
sig Jakob och en annan, båda med för-
tunna ögon. Den senare frågat Jakob,
var är du? Då skall denne skranya med
nägonting, en myckelkondppa eller en klo-
cka, men söker att komma undan de andre,
som vill

Nora socken.
J.A.E-n. 1920. 320.

Jörsjöarna. /Säg/

Det var längt sedan fyra sjuhundra och tio
var det högtid i förtalat sjuhundratal 1903
då den äldsta hustru öga var. Då var posten träl
lade på sin polkamöbel i mitt golv
Nora socken. J.A.B-n. 1920. 327.

Karusellen.

Jungfru, jungfru, jungfru, jungfru här,
här är karusellen, som skall gå till
kvällen. Tio för de stora och fem för
de små, skynda på, skynda på, smart skall
karusellen gå.

Man ställer sig i ring, flickorna utan
före, så det blir en dubbel ring. Så hop-
par man åt ett håll alla, så ringen
går runt. Pojkarna hålla ihop med arn-
klockarna, och flickorna hålla sina händer
på de senares axlar.
Nora socken. J.A.B-n. 1920.

Kasta vantar.

Deltagarna sitter i ring. En tar en vante eller dylikt och kastar till en av de andra och säger: Du duger! Swar! Vartill?

Man nämner en salt, så kastar denne i sin tur, så fortgår leken. Inge får nämna en salz, som redan tagits, då blir det part. I likaså om han dröjer tills man hörnigt räkna till ett visst, förut bestämt, tal, innan han funnit på ett namn.

Nora socken.
J.A.E-m. 1920. 323.

Katt och rättar.

Man bildar ring. En sätter katt och en rättar. När man börjar, är rättan inne i ringen och katten är ute. Katten skall nu försöka komma in i ringen och taga rättan. Han måste då söka krypa under armarna på den, som håller ringen, han får ej gå över armarna. Deltagarna hindra katten men rättan låter de springa hur som helst, dock ej över armarna.

Säbyå socken.
J.A.E-m. 1920. 324.

Koka rövor.

14

Deltagarna stå på hem å ringen. En är i
ringen, ägaren till rövorna. En annan är
tjuv, han går undan, så man ej ser honom.
Ägaren går nu omkring i ringen och säger,
koke, koke, röve, k-ole koke röve./:Rövern
kolt sny?/Går och känner på dem! Hej! Ko-
ke, koke... Så kommer tjuven och ber att
få köpa rövor. Det får han, men hon måste
föret gå efter källarmyckeln. Går. Då pas-
kyr och skälm ska du få heta för din
stal min lilla vän. Men jag har den ^{lenda} frös-
ten, att jag får en annan igen./:Tror jag,
traderallamla:/ Tror jag traderallamla,
tror jag så.
Vad skall den på balen göra, som allts
ingen flicka har? Han skall sig en todde
dricka och så röka en cigar./:Tror jag...
Och nu var udden dumner, sjung hej,
sjung hopp faderallamla. Han söker bara
gummer, sjung hopp faderallamla./:Trallan-
Mora socken. 326.
J.A.E.H. 1920.

Låna eld.

Man sitter i ring. En går efter en trästicira, som glöder på ena ändan.

Denna sticka skall nu gå runt inom ringen. Den, för vilken stickan slöcker, får pant.

Nora socken.

J.A.E-n. 1920.

327.

Mandlare, mandlare, mandlare kick, kick, kick på stola!

Deltagarna sitte i ring kring golvet, på stolar, en stol mindre än deltagare.

En går till spisstolpen och skjuter han den upp och ner, under det han säger,

ovanstående ord. Då stiga alla upp och

gå kring golvet. Mandlare, kan han säga,

så många gånger han önskar. Vid kick, kick, kick på stola, springer han och tar en ledig stol, och de andra göra likadant. Den, som blir utan stol, får vara

Mandlare därnäst.

Nora socken.

J.A.E-n. 1920.

328.

16

Markus daske.

Två stå på knä mot varandra och ha ögonen förbundna. Mellan sig ha de ett upp

och nedvänt fat, och den ene lägger era handen på det, varvid den andre siger;

Markus! Svar: Ja! - Håll henne på fatet, men akt da för dask! och slår så till, där han tror motståndarens hand vere.

Träffar han, så skall den andre slå dit-
rässt.

Nora socken. 329.
J.A.E.n. 1920.

Nummerleken.

/: Ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio,

tio, tolv:/

Trettion fjorton, femton sexton, sju-ton

arton mitton tjuguen.

Tretti, förti, femti, sexti, sjutti, åtti,

mitti, hundraen.

/ Se n:o 32 del I Näss lekfolk/

Nora socken. 330.
J.A.E.n. 1920.

Nyckeln på repet.

17

Man bildar en ring och har ett snöre, som ricker runt denna kr vid. m, som ej känner till loken för ställa sig inuti ringen och en schal eller annat lämpligt bindes om hans hals, så schalen hänger neröver ryggen på phonon. Nyckeln, som det skall vara hål i, knytes fast i schalens frans. De som hälla i snöret låta handerna gå fram och åter på detta samt skynda att ta ryckel och blåsa i den, när de kunna.

Nora socken.
J.A.E-n. 1920. 336.

Parleken.

Man ställer upp sig i par efter varandra.

Sedan tar det bakrätta parret ihop en hand och springa framom de andra och ställa sig där. Alla stiga härvid ett steg tillbaka. Under tiden sjunger man en polkamelodi.

Nora socken.
J.A.E-n. 1920. 332.

Ropas nummer.

1818

En går och ger varje deltagare en märke.
Var. Man parar ihop sig en gosse och flicka, men har en udde, som nu skall ropa
en märke. Den, som blir utan ropar i sin
tur. Man byter märke med sin kamrat så
ofta det går. Man ropar ibland namn och
byter även då med varandra.

Nota soeken. 334.
J.A.E-n. 1920.

Ringern på repet.

Deltagarna bilda ring och ha ett smöre,
som räcker runt ringen. På smöret ha de
en ring. En går in i ringen och skall sö-
ka få fatt på ringen, som går runt från
hand till hand. Den, hos vilken ringen
mittas, går in därifrån. Man sjunger föl-
jande: Du dumma hunn, som ej kan se var
ringen finns. Nyss var han här, nu är han
där som går han laget runt./Eller/Denna
ringen den skall vandra från dem era
till den andra. Skynda på, skynda på, vi
vara socken. J.A.E-n. 1920. 333,

Ravleken.

Ett år rör Fåv, två är "störstener", som vakta ungarnia. Råven ligger och sover medan de andra går runt omkring och sjunga: Råven

ligger i solen och sover med sin långa svans, han tar getter, han tar får, han tar ungarnas dotter, om han får, / de stärna/Valk

upp råv! Råven: Hurudant väder är i dag?

Svar: Muljet och kulet, och alla getter och får är inne! Råven somnar igen och de andra gå omkring och sjunga och stäga åter:

Nora socken. 335
J.A.E-n. 1920.

Sittande blindbock.

Man sitter i ring, tätt till v strand.

Blindbocken är inne i ringen och skall, genom att sätta sig uppi knäet på en person, säga, vem det är. Han får säga "påp" tre gånger, den han sitter hos skall svara var gång. Kan han då gissa, vem det är så byta de, eljest skuffas han i väg.
Högsjö socken. 336
J.A.E-n. 1920.

Sked-blindback.

Man sitter tätt till sammans i ring.
 Blindbocken har en sked i var hand,
 och med dessa skall han söka känna
 igen någon i ringen. Lyckas han, så by-
 ta de roller.

Högsjö socken. 332.
 J.A.B.M. 1920.

Skeppet.

Alla sitta i ring kring golvet. Man
 har ett lämpligt föremål och kastar
 till varandra under det man säger:

Det kommer ett skepp lastat! Varmed?
 säger mottagaren. Man nämer då en sak.
 Ingen får dock säga något, som är sagt
 förut, då blir det pant. För att göra
 leken svårare, så kan man bestämma, att
 de ord, man tager, ska börja med samma
 bokstav hela tiden.

Högsjö socken. 338.
 J.A.B.M. 1920.

LUND'S UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.
Skicka pångar över havet.

21

"Man sitter i ring. Innan går omkring till värde och en och säger: Hör slicka pångar! är över havet, lätsas geva honom pångar! men hon sa, att du fick ej köpa svart eller vitt och inte säga "ja" eller "nej". När hon kommer tillbaka, så frågar hon, vad de hade köpt för pångarna, som de fått. Säger då någon ett av de förbjudna orden, så blir det part.

Nora socken.

J.A.E-n. 1920. 339

Skjutsa last.

Main tar en last eller annat föremål.

Alla deltagarna utom "letaren" sätta sig i ring på golvet, så tätt ihop som möjligt och med knäna uppdragna, samt med händerna mellan sina och kamratens ben. Letaren ställer sig inuti ringen och söker få fatt på lasten under de andras knän. Dessa skola alla utan upphåll röra sig, slå letaren med lasten. Den, hos vilken lasten mittas, går in därtämt.

Nora socken.

J.A.E-n. 1920. 340

Man sitter i ring och har en kvast eller annan lämplig salt, och skjuter denna tvärs över golvet till en mitt emot sittande.

Under det man säger: Jag skjutsar posten! Den andre frågar: Varifrån? eller, vem ifrån? Den andre säger då något, som kan passa in på den frågande.

Nora socken. 341.
J.A.E-n. 1920.

Slå brakstut.

Ett av deltagarna sätter sig på en stol.

En annan stiger framför och sätter ner sitt huvud mellan den förres knän, så han ej ser, vad som förehaves bakom sig. Nu går en av de andra deltagarna fram och slår den framåtlutande på den näst fram stående trappsdelen. Den slagne skall nu gissa, vem det var, som slog. Gissar han rätt, så skall den som slog stiga i hans ställe, eljest slår en annan, och han får åter gissa.

Nora socken. 342.
J.A.E-n. 1920.

23
23
23

Slå den tredje.

Man ställer sig i ring, två och två,

Den ene utanför den andre. På ett stäl-

le står det tre. Iri skall nu springa
och slå den yttersta, och själv ställa

in sig framst. När den slagna ställa
in sig före, så får den andre slå igen.

Nora socken.
J.A.E-n. 1920.

3473

Slå på ra. / Rundänke/

Man står i ring. In är utför ringen
och springer och slå en av de, som äro
i ringen. Den slagna skall då springa
runt i motsett riktning mot den andre.

Den, som först kommer till hålet, ställer
in sig, och den andre får springa.

Nora socken. 3474
J.A.E-n. 1920.

Sla sur.

Man har två "fred", som man springer emellan. Inn är "sur" och skall slå de andre, när de springa mellan dessa. Stå de länge på sina fred, så kan han mana ut den på det sätt, att innan han rämnar till en viss "summa". Den, som står kvar "på fred", när han rämnat färdigt, är "sur".

Nora socken.
J. A. E-n. 1920.

345

Smuttlekern.

Man sitter i ring på stolar, nära intill varandra. Skruten, som skall vara inne i ringen, har ögonen förbundna. Utan att använda händerna, han får endast kärrna sig fram med huvudet, skall han nu räkna namnet på den ~~proxem~~ person han smutar omkring. Tar han miste, skuffar man ifrig honom. Hittar han rätt, byta de.

Nora socken.
J. A. E-n. 1920.

346

Springa rå.

Man har två rå, ett bra stycke från varandra. På yttersidan av dessa åro ute männen i säkerhet. Området mellan dessa vaktas av en deltagare, som söker taga fast de andra, när de springa över området. Den, som blir fasttagen, skall infälla till sedan att taga fast de andra, tills alla äro fagna. Den först tegne,

blir råvakt nästa gång./ se omstäende

sida/

348.

Sälja mippor.

Man står i ring på golvet. En börjar så-

lunda. Vill ni köpa mippor? Den närmaste

till höger frågar: Hurudana? Svar: Sadana.

Han faller så ner på höger knä. Den andre

i ordningen gör som den förste vänd till

sin närmaste, och så går det laget runt.

Nästa gång faller den förste på andra

knäet, så på era armbågen, sen på den andre,

sist sätter han näsan i golvet. Upplösning-

en sker på samma sätt fast i omvänt ordning.

Nora socken.

348.

J.A.E.m. 1920.

26

Sälja väv.

Deltagarna i ring på stolar. En som har ett förkläde på sig går omkring och säger: Vill ni köpa någon kattun? Svar: Ja.

Frågar: Huru mycke? Man begär ett antal alnar, som saljaren låtssas mäta ut av en förklädet. När hon mätta till det begärda, säger hon ibland: Du ska få några alnar in på, ty du syns vara fastig. Innan hon

går, säger hon: Då jag kommer tillbaka, så får du inte skratta och visa tänder utan

Nora socken.
J.A.K.H. 1920.

Ta på stolpen.

Alla, som ej kunnat leken, få gå ut ur rummet. En står vid stolpen, som uppåt är mittpunkten. Han tar antingen ner på stolpen,

mitt på stolpen eller överst på den.

Han skall nu hava den hand, som han tagit med, i samma höjd, som tagit. Det skall göras dock så litte uppseendeväckande som möjligt.

Nora socken.
J.A.E-n. 1920. 350